

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Ennuste: 1

Päivämäärä: 15.4.2024

Täyttöohje

- Ennusteen päähuomioista kirjoitetaan
 - tiivistelmä, jota käytetään talouden ja toiminnan työpöytään sekä muihin kaupunkitason tiivistyksiin kaupungin johdolle.
 - yksi, yhtenäinen analyysi oman otsikkonsa alle.
 - riskeistä tulee oman otsikkonsa alle analyysi
 - kaikki yllä mainitut analyysit kirjoitetaan talousarviovuoden näkökulmasta
- Strategiasta tulee oman otsikkonsa alle analyysi
- Kirjoitathan jokaisesta kohdasta lyhyen ja informatiivisen analyysitekstin, jossa on olennaisimmat päähuomiot

Ennusteen tiivistelmä: keskeisimmät nostot ranskalaisilla viivoilla (maksimimerkkimäärä 2200)

- kuvaa keskeisimmät talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (kaupungin johdolle)
- älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana

Toimintakate on alittumassa 1,4 M€. Suurimmat selittävät tekijät ovat liikuntapalvelukokonaisuudessa energiakulujen budjetin ylitys (+0,8 m€) ja kaupungin palkkakehitysohjelman vaikutus nuorisopalvelukokonaisuudessa (+0,4 m€). Nuorisopalvelukokonaisuuden erä tullaan saamaan myöhemmin korotuksena talousarvion/tulosbudjettiin. Kun palkkakehitysohjelman vaikutuksen eliminoi, niin todellinen katteen alitus on 1,0 m€. Investointien ja laitosavustusten ennustetaan toteutuvan budjetoidusti.

Sitova tavoite palveluverkkosuunnittelun toimintamallista ennustetaan toteutuvan. Myös muut toiminnan tavoitteet ennustetaan toteutuvat, paitsi yksikkökustannustavoite, jossa liikuntapalvelukokonaisuuden ja nuorisopalvelukokonaisuuden ennustetaan jäävän tavoitteesta. Nuorison ylitys yksikkökustannustavoitteessa poistuu vuoden loppuun mennessä, mikäli nuoriso saavuttaa käyntikertatavoitteensa ennusteen mukaisesti.

Johtamista ja esihenkilöiden työhyvinvointia kehitetään ja esihenkilötyön muutoshanke jatkuu koko vuoden 2024. Työhyvinvointia edistetään Fiilari -kehitystoimenpiteitä toteuttamalla ja tukemalla esihenkilöitä ennakoivan henkilöstöjohtamisen käytännössä.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, irtaimen investoinnit sekä palvelukustannukset) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet

- kuvaa keskeisimpiä muutoksia ja syitä ennusteen taustalla
- kuvaa mihin taustaoletuksiin ennuste perustuu
- jos talousarvion nähden on selkeitä poikkeamia, kuvaa mitä johtamistoimenpiteitä näiden johdosta on käynnistetty
- älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana

Käyttötalous

- Suurin syy menojen ylitykseen ja katteen alitukseen on energiakulujen nousu +0,8 m€ liikuntapalvelukokonaisuudessa
- Lisäksi ennusteeseen on lisätty kaupungin palkkakehitysohjelman mukainen nuoriso-ohjaajien palkankorotus (0,4 m€ sosiaalikuluneen), joka tullaan saamaan myöhemmin korotuksena talousarvion/tulosbudjettiin Jos palkkakehitysohjelman vaikutuksen eliminoi, niin todellinen katteen alitus on 1,0 m€

- Ennusteen tulot ovat samaa tasoa tulosbudjetin kanssa. Myynti- ja maksutuotot ovat yhteensä 0,1 m€ budjettia pienemmät (mm. kaupunginorkesterin myynti ja Annantalon kurssimaksut ovat jäämässä tavoitteesta) ja sama koskee muita tuottoja (Vuosaaren kulttuurikeskuksen tilojen täyttöaste ei ole vielä maksimissaan). Toisaalta kulttuurin ja kirjaston avustustulot ovat toteutumassa ennakoitua suurempana.
- **Johtamistoimenpiteenä** jatketaan energiansäästötoimia sekä energiatehokkuutta lisääviä investointeja. Investoinnit pyritään toteuttamaan mahdollisimman nopealla aikataululla, jotta niillä olisi positiivinen vaikutus käyttötalouteen jo kuluvana vuonna
- Laitosavustusten ennustetaan toteutuvan budjetoidusti

Irtaimen investoinnit

- Irtaimen investoinnit ennustetaan toteutuvan budjetin mukaisesti

Palvelukustannukset

- yksikkökustannukset ilman avustuksia suhteessa käyntikertoihin laskettuna nettomenojen perusteella (toimialan oma mittari): tavoite on toteumassa kirjastopalvelu- ja kulttuuripalvelukokonaisuuksissa. Liikuntapalvelut ei ole pääsemässä tavoitteeseen johtuen ennustetusta energiabudjetin ylityksestä. Nuorisopalvelut ovat ylittämässä tavoitteen, mutta se johtuu palkkakehitysohjelman 0,4 m€:sta: yksikkökustannuksen ylitys poistuu vuoden loppuun mennessä, mikäli käyntikertatavoite saavutetaan ennusteen mukaisesti
- yksikkökustannukset ilman avustuksia suhteessa käyntikertoihin laskettuna bruttomenojen perusteella (kaupunkiyhteinen mittari): näitä ei ole päivitetty kanslian ohjeistuksen mukaisesti

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä.

Strategiset riskit

Segregaation ja alueiden eriarvoisuuden lisääntyminen haastaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kaikkia palvelukokonaisuuksia. Tämä näkyy lisääntyneenä turvattomuuden tunteena niin työntekijöiden kuin asiakkaidenkin joukossa. Myös aineellisen kulttuuriperinnön suojele ilkeiltä nousee merkittävänä asiana esiin riskiarviossa. Toimiala tekee hallintatoimenpiteitä, joilla riskin toteutumisen todennäköisyyttä pienennetään. Hallintatoimenpiteistä merkittävimpiä ovat henkilöstön koulutus erilaisten tilanteiden kohtaamiseen, viranomaisyhteistyö, alueellisten haasteiden tunnistaminen ja niihin reagoiminen sekä alueellisten palveluiden tarpeen tunnistaminen sekä niihin reagoiminen eri palvelukokonaisuuksissa.

Segregaatio, alueiden eriarvoistuminen sekä yhteiskunnallinen tilanne näkyy myös palveluiden asiakkaiden pahoinvointina, jota torjutaan alueellisten ja demografisten palveluiden tarpeen tunnistamisella sekä tarpeisiin reagoimisella, viranomaisyhteistyöllä sekä henkilöstön koulutuksella.

Muutokset kansainvälisessä turvallisuustilanteessa luovat epävarmuuden tunnetta henkilöstössä. Henkilöstön turvallisuuden kokemusta parannetaan hyvällä viestinnällä, koulutuksella sekä valmiustoimintaan liittyvien suunnitelmien ja ohjeiden päivittämisellä, kriittisten toimintojen tunnistamisella sekä henkilöstön roolien selkeyttämisellä.

Henkilöstön saatavuuden haasteet sekä resurssien riittämättömyys haastavat palvelutuotantoa. Riskiarviossa nousee esiin resurssien riittämättömyys kasvavan ja monimuotoistuvan kaupungin tarpeisiin. Riskejä hallitaan aktiivisella henkilöstösuunnittelulla sekä tehtävien ja palkkauksen kehittämällä, johtamisosaamisen ja työyhteisötaitojen lisäämisellä sekä palveluiden priorisoinnilla, tehostamisella, tietoperusteisella valinnalla sekä ennakkoinnilla. Palkkauksen kehittäminen tunnistetaan tehokkaimmaksi riskin hallintakeinoksi.

Taloudelliset riskit

Toimialan tilojen korjausvelan kasvu haastaa taloutta. Erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden toimipisteiden kunnossa- ja ylläpito tulee muuttamaan haastavammaksi. Korjausvelan kasvun osalta riskiksi

tunnistetaan myös korjausvelkariskin realisoituessa merkittävien taloudellisten panostusten yhtäkkinen tarve. Riskiä hallitaan yhteistyöllä kaupunkiympäristön toimialan kanssa, palveluverkkosuunnittelulla sekä tilahallintaprosessin kehittämällä. Järjestelmällisellä huolto- ja kunnostussuunnittelulla sekä investointimäärärahojen lisäämisellä voidaan myös vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyyteen. Hallintakeinona on myös yhteistyömallin kehittäminen, jolloin reagointi haasteisiin sekä proaktiivinen toimintatapa vähentää riskin toteutumisen todennäköisyyttä. Toimiala pyrkii henkilöstösuunnittelullaan turvaamaan riittävän henkilöresurssin kaikissa palvelukokonaisuuksissa.

Operatiiviset riskit

Toimintaympäristön jatkuvat muutokset kuormittavat toimialan työntekijöitä. Erityisesti nuorisopalveluissa työntekijöiden kohtaamien nuorten henkinen pahoinvointi sekä vakavat mielenterveyden haasteet aiheuttavat kuormitusta työntekijöiden hyvinvoinnin ja työssäjaksamisen näkökulmasta. Riskiä hallitaan uudistamalla palveluita ja toimintatapoja vastaamaan muuttuviin tarpeisiin sekä kehittämällä esihenkilötyöskentelyä, vertaistukea sekä työyhteisötaitoja.

Uhka- ja väkivaltatilanteet ovat lisääntyneet kautta toimialan. Riskin juurisyyt ovat moninaisia ja suurilta osin yhteiskunnallisia. Riski kohdistuu henkilöstön turvallisuuden kokemukseen, työssäjaksamiseen sekä työhyvinvointiin. Riskiä hallitaan kehittämällä esihenkilötyöskentelyä, kouluttamalla henkilöstöä, lisäämällä vertaistukea sekä keskustelumahdollisuuksia, viranomaisyhteistyöllä sekä toimialan hallinnon riskienhallinta- ja turvallisuustiimin kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Kuvaus strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä ennustekaudella:

- Analyysiin sisällytetään toimialan ja liikelaitosten kannalta keskeiset saavutukset, haasteet ja huomiot. Keskity toimialan / liikelaitoksen tunnistamiin keskeisiin painopistealueisiin.
- Hyödynnä analyysissä kaupunkistrategian painopisteiden sekä strategisten ohjelmaryhmien otsikointia (segregaatio, ilmastovastuu, tuottavuus, henkilöstön saatavuus ja viihtyisyys kaupunki) sekä painopisteissä esitettyjä tavoitteita.
- Arvioi strategian keskeisiin tavoitteisiin pääsemisestä valtuustokauden aikana ja kuvaa konkreettisia tekoja ja valmiiksi saatuja asioita sekä kuvaa riskejä ja haasteita, joita mahdollisesti liittyy eri painopisteiden tavoitteiden saavuttamiseen.
- Analysejä strategiatavoitteiden etenemisestä hyödynnetään kaupunkistrategian seurannassa ja raportoinnissa kaupungin johtoryhmälle sekä hallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

- käyntikertatavoitteet ovat toteutumassa saavuttamassa ja ennustetaan ylittyvän hiukan. Kesäkauden jälkeen ennustettavuus paranee.
- Parannetaan toiminnan elinvoimaisuutta palveluverkkosuunnittelun avulla varmistamalla, että palveluja toteutetaan oikeassa paikassa, oikealla tavalla ja riittävässä suhteessa palvelun tarpeeseen.
 - o Toimialan palveluverkkosuunnittelun kehittämisen projekti järjestäytyi uudestaan helmikuussa 2024 ja samassa yhteydessä projektisuunnitelma päivitettiin kokonaisuudessaan. Toimintamalli sisältää palveluverkkosuunnittelun prosessin, vuosikellon, roolien ja päätös- ja yhteistyörakenteiden kuvaamisen. Palveluverkkosuunnittelun tietopohjan ja toimintamallin kehittämistä tulee tukemaan kilpailutuksen kautta valittava kumppani.
- Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä
 - o Senioriliikunnan kurssitoiminnan täyttöaste on hyvällä tasolla
 - o Ikäntyneiden liikkumisen ja kulttuurin avustushankkeiden arviointia ja vaikutusten mittaamista edistetään. Uusi hankekausi starttaa kesäkuussa 2024, jolloin vaikutusten arviointia on tarkoitus testata näiden hankkeiden kanssa.
 - o Alueellisen yhteistoimintamallin suunnittelu- ja valmistelutyö on käynnistynyt loppuvuodesta 2023. Liikuntapalvelukokonaisuuden edustajat (2kpl) toimivat toimintamallin ydinryhmässä. Lisäksi edustajia on toimintaa edistävässä laajemmassa asiantuntijaryhmässä (6kpl). Tällä hetkellä toiminnan ydintiimi on Harvardin PDIA-mallia noudatellen tutustunut aiheeseen syvällisemmin, rajannut alueellista ikäihmisten liikkumattomuuden ongelmaa tarkemmin sekä pureutunut ongelman juurisyihin purkamalla ongelman kalanruotomalliin. Syvällisen juurisyysanalyysin jälkeen valitaan tulokulmat, toteutetaan muutostila-analyysi ja suunnitellaan varsinaiset kaupunkiyhteiset, konkreettiset liikkumistoimenpiteet Malmin alueella. Ydinryhmä on

toteuttanut alkuvuoden aikana kaupunkilaisten osallistamista kokoamalla mm. vapaaehtoisen asukkaista koostuvan kehittäjäryhmän sekä haastattelemalla ikääntyneitä eri yhteyksissä (mm. pormestarin asukasilta ja Malmin Nova-kauppakeskus).

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

- Kaupungin toimintojen tuottavuutta parannetaan digitalisaation, tilatehokkuuden ja prosessitehokkuuden keinoin.
 - o liikuntapalvelukokonaisuuden yksikkökustannustavoitteen saavuttamisessa on haasteita suurten energiakustannusten vuoksi
 - o tuottavuusohjelman valmistelu on alkanut

Helsinkiäisten hyvinvointi ja terveys paranevat

- Parannetaan mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa
 - o toimialalla tavoitellaan vähintään neljää lasten ja nuorten yksinäisyyttä vähentävää toimenpidettä.
 - kulttuuripalvelukokonaisuudessa suunnitellaan koulutusta syksyksi lastenkulttuurin ammattilaisille eli kaikille työntekijöille, jotka ovat tekemisissä lasten ja nuorten kanssa. Koulutuksessa käsitellään yksinäisyyden vähentämistä
 - kaikissa 39 kirjastossa suunnitellaan ja järjestetään lapsia ja nuoria osallistavia tapahtumia Hyvä -mallin periaatteita hyödyntäen
 - lasten ja nuorten palvelutuotannon ja seurayhteistyötä uudistetaan lapsi- ja nuorilähtöisesti
 - 17 nuorisotyöyksiköissä tehdään itsearviointit yksinäisyyden vähentämisestä

Toimiva ja kaunis kaupunki

- Lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta parannetaan kaupunkiuudistus-alueilla kaupunkiympäristöä ja palveluita kehittämällä
 - o Lasten, nuorten ja perheiden alueellisissa yhteistyörakenteissa on järjestetty aluefoorumit, joissa on käsitelty alueellista lasten ja nuorten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvää tietopohjaa. Alueellisiin ydintiimeihin on nimetty edustajat jokaiselta toimialalta, ja Harvardin valmennus ydintiimeille on käynnistynyt. Valmennuksen aikana määritellään alueellisia ongelmia ja suunnitellaan niihin pureutuvia konkreettisia toimenpiteitä. Yhteistyörakenteille ja Harvard-valmennukselle on sovittu tukirakenteet.

Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen

- Tietojohtamisella luodaan vaikuttavia, kohdennettuja ja kustannustehokkaita palveluja, jotka vastaavat asiakastarpeeseen ja yhteiskunnalliseen tehtävään.
 - o Toimialan tiedolla johtamisen mallin valmistelu on aloitettu alkuvuoden aikana osana tietojohtamisen ohjelman valmistelua